

A portrait of an elderly man with a long white beard and glasses, wearing a blue cap and a patterned vest over a dark shirt. He is looking slightly to the right.

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שׁוּפְטִים - תַּשְׁס"א - מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שכשראה את הדברים ולא שמע בלבד, זה שונה, והתרגש יותר. אבל מבאר בעל היבן איש חי' במדרשי חז"ל שאם אדם עושה חטא, אם מתגבר עליו היצר הרע, צריך להתבייש במה שעשה. וכמו שמובא בגמרא ברכות ט"ז "רבי יוחנן בתר דמסיים צלותיה אמר הכי: 'יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתציץ בבשנתנו ותבטי ברעתנו ותתלבש ברחמיך ותתכסה בעוזך ותתעטף בחסידותך ותתאזר בחנינותך ותבא לפניך מדת טובך וענותנותך'". ומבאר הרב זיע"א שכוונת רבי יוחנן במה שאמר שתציץ בבשנתנו היא, שהמבחן לאדם שעושה עברה הוא במה שמתבייש במה שעשה.

וזה מה שאמר רבי יוחנן אם אדם אנוס על ידי יצר הרע ועושה עבירה, המבחן הוא אם מתחרט מיד. אומות העולם עושים עבירה ושומחים בה, איש ישראל מתבייש מעצמו כיצד עשה את מעשה האיסור הזה, וזה מה שאמר רבי יוחנן תציץ בבושה אחרי מעשה האיסור ואח"כ תדון אותנו כמו אנוסים בן יהוידע ברכות טז.

מרע"ה כשראה שעושים מחולות, רוקדים, ואין שם לא בושה ולא חרטה, אמר שלא תעזור תפלה אם עד כדי כך המצב מדורדר ויבר את הלוחות, קרע את שטר האירוסין כנזכר לעיל, ואמר לא ראויים הם לקבל, הם מומרים עין רש"י שם. אבל אם אדם מתבייש במה שחטא, אומר הקב"ה שהיה אנוס מהיצר הרע וסולח לו על כך, אחר חרטה ותפילה.

ללא התערותא דלתתא לא יעזרו אפילו תפלותיו של משה רבנו

אחר כך כתוב שמות לב כ "ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וינשך את בני ישראל". יש ביאור בדברי חז"ל שמה שהקה כל אחד ואחד מישראל והיה נעשה סימן על מצחו על מה שעבד בעגל עיין תרגום יב"ע שם. ויש מפרשים שטחן אותו או כתת אותו במכתש. בתרגום אונקלוס תרגם "ונסיב ית עגלא דעבדו ואוקיד בנורא ושף עד דהוה דקיק ודרא על אפי מיא ואשקי ית בני ישראל". וביונתן בן עוזיאל כתב ששייפה בשייפה, כלומר שלקח פצירה ושייף. ולמה שרף אותו באש? משום שכתוב במדבר לא כג כל אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר.

כלומר שכל עברה שאדם עשה אותה 'באש' כלומר בהתלהבות ובחשק, צריך לעשות כנגדה מצוה באותה התלהבות ואז וטהר. והאבן עזרא אומר דבר מעניין, ששרף את העגל באש, לפי שיש דבר שיושם באש עם הזהב, ומיד ישרף הזהב ויהיה שחור. ולעולם לא ישוב אותו זהב כמקדם, ודבר זה מנוסה הוא. וזה עשה משה שלקח דבר נוסף ושרף עמו את הזהב של העגל שלא ישוב להיות כמו קודם לעולם, והראה להם כמה "שחורים" מעשיהם. וזה דרך התשובה שישרף את העוונות בצורה כזאת שלעולם לא ישוב להיות כמו קודם. משה רבנו עולה למרום ואומר לה' שמות לב לא "וינשך" משה אל ה' ויאמר אָנָּה חָטָא הָעָם הַזֶּה חָטָאָה גְּדֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹקִי זָקָב". ולכאורה למה אומר משה כך והלא כל הזמן דאג משה לישראל ומלמד עליהם סניגוריה, כנ"ל, ומדוע מקטרג עליהם. ועוד, וכי ה' לא יודע מה הקב"ה אמר למשה על מעשה העגל? אלא, שארבעים יום ראשונים, משה למד תורה אצל הקב"ה. ביום למד חומש ובלילה גמרא. או שביום למד פשט ובלילה למד זוהר.

ואומר האר"י הקדוש שכל שניה של לימוד תורה בשמים כמו שבעים שנה של לימוד תורה בעולם הזה לא הפסקה. ולמד כל מה שתלמיד ותיק עתיד ללמוד. ואומר לו הקב"ה רד לעושים עגל ותתפלל עליהם. כשיורד שורף את העגל והורג את מי שחטאו בו. עלה ושוב התפלל ארבעים יום שימחול לישראל. באותם ארבעים יום לא היתה לו בעיה, שכאילו אכל ושתה. אבל עכשו רק התפלל. משה רבנו ראה ששלח אבל לא בשמחה. כשיורד משה צועק עליהם ארבעים יום לא עזרו להם? סימן שאתם אשמים ולא אני. והטענה שלו היא וכי לא חרדים מהדן? לכך אמר להם אני חוזר להתפלל אלא שאתם מצדכם צריכים להתעורר! ומה שאני עושה למעלה אתם תעשו גם כן למטה, סליחות! ואם לא כן, שום דבר לא יעזור. וצריך להתעורר בהתעוררות של אש ועם הרגשה שימים אלו הם ימים מיוחדים. ובזה מתורץ קושייתו של הבית יוסף, שללא התערותא דלתתא לא יעזור כלום

להודיע שמחל וניחם על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו. ועל כן נקבע צום כיפור בעשרה בתשרי כך שמעתי, עכ"ל רש"י תענית שם.

פסילת לוחות שניות בידי מרע"ה השושבין של ישראל

כתוב עוד שם בפרשה דברים פרק י פסוק א "בַּעֲתָ הָיָה אֶמֶר ה' אֵלֵי פֶסֶל לָךְ שְׁנֵי לוחות אֲבָנִים קְרָאשֵׁנִים וְעָלָה אֵלַי הָקֶהָה וְעָשִׂיתָ לָךְ אֲרוֹן עֹצִי". חז"ל מסבירים שהכוונה במה שאומר לו הקב"ה שיפסול אבנים כראשונים היא שיעשה את הלוחות האחרונות מאותו חומר כמו הראשונות. הלוחות הראשונות היו עשויות מסנפיריון, שהוא סוג מיוחד של אבן שלא נשברה בשום צורה גם כאשר ניסו לשבור אותה עם פטישים כבדים ואיזמלים מיוחדים, ואף על פי כן רצה הקב"ה שיכתוב דוקא על אבן כמו הראשונות בדיוק עין רש"י שמות לד, א' "אתה שברת הראשונות אתה פסל לך אחרות". והמשילו משל למה הדבר דומה, למלך שיצא שם רע על אשתו. ראה השושבין שכלתה רעת המלך על המלכה, מהר הלך ולקח את שטר הכתובה וקרע אותה.

כשבא המלך ורצה להרוג את המלכה אמר לו השושבין שלא מן הראוי לעשות כן מפני שאין לו שום שטר כתובה ונישואין, ואין ראייה שהיא נשואה לו בכלל. לימים נתברר שאותה שמועה היתה שם רע ושקר. קרא המלך לשושבין ואמר לו שיכתוב שטר חדש תחת אותו השטר שקרע, ואמר לו "אתה קרעת אותה אתה קנה לך נייר אחר ואני אכתוב לה בכתב ידי". כך כשראה מרע"ה שעושים עגל והסריחו ישראל, מיד שבר את הלוחות שהם שטר האירוסין והברית שבינם לבין הקב"ה, ובכך הצילם שאם אין שטר אין חיוב לשמור את התורה. לימים נתרצה המלך וסלח, אמר לו למשה אתה שברת את הראשונות אתה תביא חדשות תחתם. אמר מרע"ה לעצמו מניין אשיג סנפיריון או סתם אבן יקרה? אמר לו הקב"ה לך לאהלך, הלך ומצא שצמח שם סלע מסנפיריון.

ניסה לחצוב ממנה לוחות, אלא שכל הניסיונות עלו בתוהו. ראה תולעת קטנה מהלכת, הלא היא תולעת השמיר, הניח אותה על האבן ונחצתה באותו מקום שם הונחה התולעת. ראה מרע"ה את סולתה של השמיר, שמר אותה ועשה ממנה אחרי כן את חיתוך האבנים של החושן ושל כתפות האפוד. ומה שאמר לו הקב"ה 'פסל לך' מלשון פסולת, לומר לו שהפסולת של האבנים של הסנפיריון יהיו בשבילו. זה נקרא פסולת הרי זה דבר יקר וחשוב שמה נתעשר משה, אלא שכל הזהב והאבנים היקרות לא נחשבו כלום בעיני משה, לכן אמר לו הקב"ה שיקח, ומשה לקח את הפסולת לעצמו ואת הלוחות עלה אתם לשמים.

תשובה היא על ידי שמתבייש במה שחטא

גם בפרשת כי תשא כתוב שמות פרק לב פסוק ו "וַיִּשְׁפְּמוּ מִמֶּחֱרָת וַיַּעֲלֹ עֶלְת וַיִּגְשׁוּ שְׁלָמִים וַיִּשָּׁב הָעָם לְאָכֹל וְשֵׁת וַיִּקְמוּ לְצַחֵק". וביאר רש"י למה כתוב וישכימו? "השטן זרזם כדי שיחטאו" והנה ידוע שלא קמו בבוקר בשעת מולד תורה, עד שבא משה והעיר אותם וזרזם לקום ולקבל את התורה. ועל זה אומר המ"א משה וסניגוריהם ערים כל ליל שבעות כדי לכפר על מה שאז ישנו בני ישראל, עיין מג"א ריש סי' תצ"ד. וכאן במעשה העגל "וישכימו" קמו מוקדם לחטוא. אומר לו הקב"ה למשה שם פסוק י' "וַעֲתָה הִנֵּיחָה לִי וַיָּחַר אַפִּי בָהֶם וְאָכְלָם וְאָעֲשָׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל. ואומר רש"י במקום "עדיין לא שמענו, שהתפלל משה עליהם, והוא אומר הניחה לי, אלא כאן פתח לו פתח והודיעו, שהדבר תלוי בו, שאם יתפלל עליהם לא יכלם".

רמז לו הקב"ה למשה שיתפלל, ויסלח להם. מיד התפלל מרע"ה שנאמר שמות לב, יא "ויחל משה" וכו' והזכיר זכות אבות וכו', ואח"כ כתוב שם פסוק טו "ויפן וירד" וכו'. אלא שאחר כך כתוב שם פסוק יט "וַיִּהְיֶה בַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקָּרָא אֶת הָעֵגֶל וַיַּחֲלֵת וַיָּחַר אַף מִשֶּׁה וַיִּשְׁלַךְ מִדָּוִד אֶת הַלּוּחֹת וַיִּשָּׁבֵר אֶתֶּם תַּחַת הָהָר". וקשה, למה כששמע מרע"ה מהקב"ה שהם חוטאים התפלל, כפי שהקב"ה בעצמו לימד אותו בפעם הראשונה, ולמה עתה כשראה את העגל כעס ושביר את הלוחות? וניתן לומר על פי הפשט

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

שׁוּפְטִים - תַּשְׁס"א - מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

עוֹן גָּדוֹל כְּבִיכּוֹל הַקֶּבֶ"ה גֵּרַם שְׁנֵתָן לָהֶם כֶּסֶף וְזָהָב.
הַרְמַב"ם פּוֹסֵק שֶׁ פ"ב הִלְכָּה ג': "וְצִרִיךְ לִפְרוֹט אֶת הַחֲטָא שְׁנֵאֵמַר אֲנִי
חֲטָא הָעֵם הַזֶּה חֲטָא גְדוֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב". מִקְשִׁים עַל הַרְמַב"ם:
מִדּוּעַ פֶּסֶק כְּדַעַת רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא נֶגְדַּ רַבִּי עֲקִיבָא וְהָרִי הִלְכָּה כְּרַבִּי עֲקִיבָא
מִתְחַבְּרוֹ?

הַלַּח"מ וְהַכְּס"מ מֵאֵרִיכִים לְהַסְבִּיר זֹאת, אֲבָל אֲפֶשֶׁר לִתְרֹץ בַּפְּשׁוּטוֹת
שֶׁהַרְמַב"ם אָמַר: בַּהֲלַכָּה אֲנִי לֹא מַכְנִיס דְּרֹשׁוֹת, וְאִם בְּתוֹרָה כְּתוּב שְׁעִמַּד
מִשֶּׁה וְאָמַר 'אֲנִי חֲטָא הָעֵם הַזֶּה חֲטָא גְדוֹלָה' מִזֶּה רֹאִים שְׁצִרִיךְ לִפְרוֹט
אֶת הַחֲטָא. וְמָה שְׂרַבִּי עֲקִיבָא לֹמַד שֶׁזֶה לִימּוּד סִיגִיורִיָּה זֶה טוֹב לְדִרְשָׁה
וּלְלַמַּד סִיגִיורִיָּה עַל עִם יִשְׂרָאֵל וּלְהַמְעִיט אֶת הָעוֹשֶׁן.

וּבַהֲלָכוֹת יוֹה"כ פּוֹסֵק הַשּׁו"ע ס"י תר"ז סעי' ב': "אִין צִרִיךְ לִפְרוֹט הַחֲטָא
נֶגְדַּ הַרְמַב"ם, וְכֹמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא שְׁמָה שְׁאֵמַר מִשֶּׁה רַבְּנֵי אֲנִי חֲטָא הָעֵם זֶה
סִיגִיורִיָּה, וְאִם רָצָה לִפְרוֹט הַרְשׁוֹת בִּידּוֹ. וְאִם מִתּוֹדָה בִּלְחַשׁ נִכּוֹן לִפְרוֹט אֶת
הַחֲטָא".

כְּלֹמֶר דַּעַת הַשּׁו"ע שֶׁלֹּא צִרִיךְ לִפְרוֹט אֶת הַחֲטָא, וְרַבִּי עֲקִיבָא לֹא חוֹלֵק עַל
רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא, אֲלֵא רַבִּי יְהוּדָה אָמַר צִרִיךְ לִפְרוֹט וְרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר
שֶׁאִם הָאֲדָם רּוֹצֵה לִפְרוֹט שִׁיפְרָט, וְאִם לֹא אִזֵּ לֹא. וְהַשּׁו"ע נֹתֵן עֲצָה טוֹבָה
שִׁיפְרָט בִּלְחַשׁ.

כְּלֹמֶר, אִם אָדָם מִפְּרָט אֶת הַחֲטָא יֵשׁ לוֹ בּוֹשָׁה יוֹתֵר, "תִּרְאֶה בְּבוֹשְׁתָּנוּ
תִּבְטִי בְּעוֹנוֹתֵינוּ". וְכִשְׁבָּא מִשֶּׁה רַבְּנֵי וְרָאָה אֶת הָעֵם רּוֹקְדִים לְעַלֵּל זָהָב
מַעֲשֵׂה יָדֵי אָדָם, עֲלֵיהֶם נֹאמַר "וְעִלְוִבָה כֻּלָּה שִׁזְיִנְתָּה תוֹךְ חוֹפְתָה שְׁבִתוֹ".

הַרְמַב"ם כּוֹתֵב שֶׁ: "וְיֹמָה שְׁאֹמְרִים הַיּוֹם בַּעַל חֲטָא לִפִּי סֵדֵר אֶלֶף בֵּית לֹא
נִקְרָא פּוֹרֵט הוֹאִיל וְהַכֹּל אֹמְרִים בְּשׁוּוֹה וְהוּוּ רַק נֹסֵחַ תִּפְלִילָה" וְעֵינֵי שֶׁם
לְכַ"ח וּמִשְׁבֵּב כִּיצַד הֵם מְסַבְּרִים אֶת הַשּׁו"ע וְהַרְמַב"ם שֶׁם.

חֲכָמֵי הַקֶּבֶלָה מֵיִיחָסִים חֲשִׁיבוֹת מִיּוֹחַדָּת ל"עֵל חֲטָא", וְיֵשׁ לָהֶם בּוֹזֵה הַרְבֵּה
כּוֹנוֹת עֲמוּקוֹת וְסוּדוֹת גְּדוֹלִים. וְע"כ לִפִּי הַנּוֹסֵחַ הַמְקוּבֵּל אֲצֵל רּוֹב עֲדוֹת
הַמִּזְרָח הוּא כְּמוֹ נֹסַחַת בֵּית אֵל. הֵינּוּ, שְׁאֹמְרִים אֶת "עַל חֲטָא" לִפִּי סֵדֵר א'
ב', הֵינּוּ א' ב' ג' ד', וְאִי"כ מִמְּשִׁיכִים לִפִּי סֵדֵר תִּשְׁר"ק עַד אוֹת א' וְאִי"כ
עוֹד תּוֹסְפוֹת עֵינֵי לְכַ"ח ס"י תר"ז ס"ק י"ט.

בְּמַחְזוֹר מוֹבָא סִיכּוּם הַהֲלָכוֹת הֵלְלוּ: יֹאמַר הָאֲדָם בּוִידּוֹ כֹּל הַחֲטָאִים
הַמּוֹזְכָּרִים בְּנוֹסַח הַרְגִּיל שֶׁל אֲשֶׁמְנוּ בְּגִדְנוּ. וְלִפִּי הַקֶּבֶלָה יֵשׁ לּוֹמֵר וִידּוֹ עַל פִּי
סֵדֵר אֶלֶף בֵּית. וְאִם אָדָם חֲטָא בְּאַחַד הַדְּבָרִים הַמְּפֹרָשִׁים בּוִידּוֹ יִתְמַרְמַר
עָלָיו בְּיוֹתֵר. יַחֲדִי שְׁאֹמֵר וִידּוֹ מִפְּרָט חֲטָאֵי הַפְּרִטִּים יֹאמַר אוֹתוֹ בִּלְחַשׁ
שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ אַחֲרָיו אֶת חֲטָאֵיו, שְׁנֵאֵמַר אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָא. ש"צ
שְׁמַתוּדָה בַּחֲזָרָה יֹאמַר רַק אֶת הַנּוֹסֵחַ מִהַ שְׁכֵתוֹב, וְלֹא יוֹסִיף שׁוֹם דְּבַר
אֲלֵא בַּתְּפִילָת לַחֹשׁ. וְכֹל ש"צ שְׁמַנְמִיד קוֹלוֹ בְּשַׁעַת וִידּוֹ גּוֹעֵרִים בּוֹ. וְש"צ
שְׁמוֹסִיף אֶת חֲטָאֵי הַפְּרִטִּים בַּחֲזָרָה טוֹעָה, אֲלֵא יֹאמַר זֹאת בַּתְּפִילָת לַחֹשׁ.

חֲזָרָה בַּתְּשׁוּבָה מִיד, מוֹחֶקֶת אֶת הַחֲטָא

הַבֵּא"ם אָמַר: אִם אָדָם עוֹשֶׂה עוֹן וּמִיד חוֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה, הָעוֹן נִמְחָק מֵהָרָ.
אֲבָל אִם אָדָם עוֹשֶׂה עוֹן וְדוֹחָה אֶת תְּשׁוּבָתוֹ לר"ה אוֹ יו"כ 'נִכְתָּם עוֹנוֹךְ'.
וְאָמַר אֶחָד, מִשֶּׁל לְחֻלּוּצָה שְׁנִשְׁפָּךְ עֲלֵיהָ דִּיּוֹ, אִם מִיד יִקַּח וְיִנְקָה אֶת הַדִּיּוֹ,
זֶה יִרְדַּ מִיד, אֲבָל אִם יִשְׁאִיר אֶת זֶה יוֹם אוֹ יוֹמִיִּים נִכְתָּם עוֹנוֹךְ, וְאִף אִם
יִנְקָה עִם חוֹמְרֵי נִיקּוּי הַטּוֹבִים בְּיוֹתֵר עֲדִינֵי יִשְׁאֵר כְּתָם. אָדָם שִׁצַּר הָרַע
הַתִּגְבֵּר עָלָיו יִתְבַּיֵּשׁ מִיד וְיִתְחַרֵּט, וְזֶה 'בּוֹשׁוּ וְנִכְלַמְנוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ'.

מִשֶּׁל לָמָּה הַדְּבַר דּוֹמֵה? מֶלֶךְ שֶׁהוּלֵךְ בְּרוּחוֹב וְעַל יְדוֹ הוּלֵךְ רִמְטִי"ל, וְבִרְצִפָּה
יֵשׁ קְלִיפָּה שֶׁל לִכְלֹךְ. וְעוֹבֵר אָדָם בְּרוּחוֹב עַל יְדֵם, אָמַר לוֹ הַרְמַטִי"ל תּוֹצִיא
אֶת הַקְּלִיפָּה הַזֹּאת מִפֶּה. אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ לְרִמְטִי"ל לָמָּה שִׁיּוּצִיא. אִם אוֹתוֹ
אָדָם יִתְחַצֵּץ וְיִרִים אֶת הַקְּלִיפָּה, אִיזוֹ בּוֹשָׁה תִּהְיֶה לוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְאִפְּיִלוּ
הַרְמַטִי"ל יִתְבַּיֵּשׁ, אִיךְ שְׁמַע בְּקוֹלוֹ וְלֹא בְּקוֹל הַמֶּלֶךְ. הַנִּמְשָׁל הוּא, אִם אָדָם
עוֹשֶׂה עֲבִירָה וּמִתְבַּיֵּשׁ אִיךְ לֹא שְׁמַע בְּקוֹל הַקֶּבֶ"ה וְשְׁמַע בְּקוֹל הַיֶּצֶר, ה'
מוֹחֵל לוֹ. אֲבָל אִם הוּא עוֹשֶׂה עֲבִירָה וּרּוֹקֵד כְּמוֹ בַּעַל אוֹ לֹא אֲכַפֵּת לוֹ, נִכְתָּם
עוֹנוֹךְ.

וְעֵינֵי לְבַא"ח בִּיעוֹד יוֹסֵף ח"י - דְּרוֹשִׁים, עַל הַפְּסוֹק "וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ מִשְׁפֵּט

תִּפְלָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנּוּ. וְעַל יְדֵי הַהֲתַעֲוֵרוֹת שֶׁלָּהֶם סִלַּח הַקֶּבֶ"ה בְּשִׂמְחָה.
וְזֶה שְׁכּוֹתֵב הַטּוֹר שְׁצִרִיךְ לְהַזְהִיר אֶת הָעֵם שִׁיִּחַרְדּוּ מִהַסְּלִיחוֹת וּמִהַשּׁוֹפֵר,
שֶׁלֹּא כֵּן אֵין שׁוֹם עֵרֶךְ.

שִׁתְּבִיִּישׁ בְּעִבְרוֹת שַׁעֲשֵׂה בִּפְרָהֲסִיא

הַגִּמְרָא תִּלְמוּד בְּבָבִי מְסַכֵּת יוֹמָא דְּפו עֲמוּד ב' אֹמַרְתָּ "אֹמַר רַב יְהוּדָה,
רַב רַמִּי, כְּתִיב תִּהְיֶה לֵב אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָא וְכְּתִיב מִשְׁלִי כַח
מַכְסָּה פִּשְׁעִי לֹא יִצְלִיחַ? לֹא קָשִׁיָּא, הָא בְּחֲטָא מִפּוֹרְסָם, הָא - בְּחֲטָא שְׁאִינוּ
מִפּוֹרְסָם". וְבִיָּאָר רַש"י "בְּחֲטָא שְׁאִינוּ מִפּוֹרְסָם - לֹא יִגְלֶה חֲטָאוֹ, וְכִבּוּד
הַשֵּׁם הוּא, שְׁכֵל מִהַ שְׁאֵדָם חוֹטָא בִּפְרָהֲסִיא מִיַּעוּט כְּבוֹד שְׁמִים הוּא". וְכִי
הַקֶּבֶ"ה צִרִיךְ אֶת הַכְּבוֹד שֶׁלּוֹ, אֲלֵא עַל הָאֲדָם לְדַעַת מִהַ גּוֹדֵל הָעוֹן שְׁמַמַּעַט
כְּבוֹד שְׁמִים שְׁאִין הוּא מִתְחַשֵּׁב עִם כְּבוֹד שְׁמִים.

"רַב זוֹטְרָא בְּרַ טוֹבִיָּה אָמַר רַב נַחֲמָן, כֹּאן - בְּעִבְרִית שְׁבִין אָדָם לְחַבְּרִי, כֹּאן
- בְּעִבְרִית שְׁבִין אָדָם לְמִקּוּם". וְהַרְמַב"ם כּוֹתֵב הַלָּכוֹת תְּשׁוּבָה פ"ב ה"ה
"וְשִׁבְחָה גְּדוֹלָה לְשֵׁב שִׁתּוּדָה בְּרַבִּים וְיִוְדִיעַ פִּשְׁעֵיו לָהֶם וּמִגְלָה עֲבִירוֹת שְׁבִינוּ
לְבִין חַבְּרִי לְאַחֲרִים וְאָמַר לָהֶם אֲמַנִּם חֲטָאֵי לִפְלוּנִי וְעִשְׂתִּי לוֹ כַּךְ וְכַךְ
וְהִרְיִנִי הַיּוֹם שֶׁב וּמִתְנַחֵם, וְכֹל הַמִּתְגַּאֵה וְאִינוּ מוֹדִיעַ אֲלֵא מַכְסָּה פִּשְׁעֵיו אֵין
תְּשׁוּבָתוֹ גְּמוּרָה שְׁנֵאֵמַר מַכְסָּה פִּשְׁעֵיו לֹא יִצְלִיחַ, בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים
בְּעִבְרִית שְׁבִין אָדָם לְחַבְּרִי אֲבָל בְּעִבְרִית שְׁבִין אָדָם לְמִקּוּם אִינוּ צִרִיךְ
לְפָרְסָם עֲצָמוֹ וְעִזּוֹת פְּנִים הֵיָא לוֹ אִם גִּילָם, אֲלֵא שֶׁב לִפְנֵי הָאֵל בְּרוּךְ הוּא
וּפּוֹרֵט חֲטָאֵיו לִפְנֵי וּמִתּוּדָה עֲלֵיהֶם לִפְנֵי רַבִּים סִתָּם וְטוֹבָה הֵיָא לוֹ שֶׁלֹּא
נִתְּגַלָּה עוֹנוֹ שְׁנֵאֵמַר אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָא. וְעַל זֶה מִקְשָׁה הַרְבֵּא"ד
"אִיא וְכֵן עֲבִירוֹת הַמִּפּוֹרְסָמוֹת וּמִגּוֹלוֹת אַע"פ שְׁאִין עִם חַבְּרִי שְׁכֵמוֹ
שֶׁנִּתְפָּרְסָם הַחֲטָא כַּךְ צִרִיךְ לְפָרְסָם הַתְּשׁוּבָה וְיִתְבַּיֵּשׁ בְּרַבִּים".

בְּזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ מִקְשָׁה: בַּפְּסוֹק אֶחָד כְּתוּב "מַכְסָּה פִּשְׁעֵיו לֹא יִצְלִיחַ וּמוֹדָה
וְעוֹזֵב יִרוּחָם", וּפְסוֹק שֵׁנִי אָמַר "אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָא" אָמַר
הַזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ: הָא בְּר"ה וְהָא בִּיה"כ. בְּר"ה - אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָא,
וְרַק בַּתְּקִיעוֹת שׁוֹפֵר שֶׁהִשְׁטֵן בּוֹרַח אֲנוּ חוֹזְרִים בַּתְּשׁוּבָה בְּאוֹתוֹ הָרַע, וּמוֹתֵר
לְהַתּוֹדוֹת בִּלְחַשׁ. אֲבָל בִּיה"כ - מַכְסָּה פִּשְׁעֵיו לֹא יִצְלִיחַ וּמוֹדָה וְעוֹזֵב
יִרוּחָם.

וְלִכְאוּרָה הֵרִי בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים אֲנוּ אֹמְרִים וִידּוֹ הַגְּדוֹל מִפְּרִטִּים אֶת כֹּל
הַחֲטָאִים, וְאֹמְרִים וִידּוֹ זֶה גַּם בְּלִילָה וְגַם בְּבוֹקֵר? וְהַרְמַב"ם אָמַר שְׁאֵדָם
לֹא צִרִיךְ לְפָרְסָם אֶת עוֹנוֹתֵינוּ. וְאָמַר הַב"י הֵרִי הַרְמַב"ם בְּעֲצָמוֹ בְּסִידוֹר
תִּפְלִילָתוֹ כְּתוּב "עַל חֲטָא" אִי"כ כִּיצַד אֹמְרִי: אֹמַר הַב"י וְהַרְמַב"ם: זֶה סֵדֵר
הַתְּפִילָה לִפִּי אֲלֵפָא בִּיתָא שְׁכּוֹלִם אֹמְרִים בְּנוֹסַח הַתְּפִילָה אוֹתוֹ הַדְּבַר.
אֲבָל אִם הַחֲזוֹן לְדוּגְמָא חִילֵּל שְׁבֵת בְּשַׁגְּגָה, כְּשִׁמְעִי לְוִידּוֹ אֲסוּר לוֹ לּוֹמֵר
בְּקוֹל רֵם אֶת פִּירוֹט חֲטָאֵיו מִהַ שֶׁלֹּא בְּנוֹסַח הַתְּפִילָה, אֲלֵא יֹאמַר בַּתְּפִילָת
הַלַּחֲשִׁי. וְיֵשׁ מִי שְׁאֹמֵר שְׁאִין לּוֹמֵר "עַל חֲטָא" בַּחֲזָרָה עֵינֵי טוֹר שֶׁם אֲלֵא
יֹאמַר אוֹתוֹ בְּעִמְדָה בִּלְחַשׁ.

הָאֵם צִרִיךְ לִפְרוֹט אֶת הַחֲטָא

כְּתוּב בְּגִמְרָא יוֹמָא שֶׁם: "וְצִרִיךְ לִפְרוֹט אֶת הַחֲטָא שְׁנֵאֵמַר: אֲנִי חֲטָא הָעֵם
הַזֶּה חֲטָא גְדוֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹקֵי זָהָב, דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא. רַבִּי
עֲקִיבָא אָמַר: אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָא". הֵינּוּ, שְׁאִין לִפְרוֹט אֶת הַחֲטָא.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא: מִדּוּעַ מִשֶּׁה רַבְּנֵי אָמַר לְקַב"ה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֲנִי חֲטָא הָעֵם הַזֶּה חֲטָא גְדוֹלָה, הֵרִי הוּא צִרִיךְ לְלַמַּד עֲלֵיהֶם סִיגִיורִיָּה?
אֲלֵא כְּשִׁחְזוֹר הָאֲדָם בַּתְּשׁוּבָה הוּא צִרִיךְ לִפְרוֹט אֶת הַחֲטָא שְׁנֵאֵמַר אֲנִי חֲטָא
הָעֵם הַזֶּה וְכו' עֵינֵי לְעִיל.

רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָא, אָדָם כְּשֶׁהוּא מִתּוֹדָה צִרִיךְ
לּוֹמֵר רַק 'חֲטָאֵי עוֹיְתִי פִּשְׁעֵי'. מִקְשִׁים עָלָיו: מִהַ זֶה שְׁאֵמַר מִשֶּׁה אֲנִי
חֲטָא וְכו' רֹאִים מִשֶּׁמָּה מִפְּרָט אֶת הָעוֹנוֹת שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל? אָמַר רַבִּי
עֲקִיבָא: כְּרַבִּי יִנְאי, דָּאֵמַר רַבִּי יִנְאי: אָמַר מִשֶּׁה לְקַב"ה: רַבִּי יִנְאי כֶּסֶף וְזָהָב
רִבִּית לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל עַד שְׁאֵמְרוּ ד', גֵּרַם לָהֶם שִׁיעֲשׂוּ אֱלֹהֵי זָהָב עֵינֵי בְּרָכוֹת
לֵב. כְּלֹמֶר, כֹּל הַפְּסוֹק הַזֶּה הוּא לִימּוּד סִיגִיורִיָּה, שְׁמָה שְׁעַם יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שופטים - תשס"א - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שראשו בין ברכיו, וכמו שהקב"ה קיבל את תשובתו של רבי אלעזר בן דורדיא ועשה אותו רבי, אנחנו מוותרים על התואר רבי, רק שימחקו לנו את כל העוונות ויהפכו לנו אותם לזכויות, ויה"ר שיהא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

מות והומת ... כי קבור תקברנו ביום ההוא" וכו'. נראה לבאר בס"ד דידוע דהחוטא בורא כוח טומאה מהעוון והוא משחית לחבל, ואם האדם ישתדל לעשות תשובה בוידי וחרטה על אותו עוון בו ביום ימחה בנקל אותו משחית. אבל אם יעבור היום כולו ולא יתקן בתשובה תהיה קשה מחייתו, וגם החוטא יכבד העונש עליו ביותר וכו' ולא ימתין עד הלילה כי ביום שולט בו החסד, והדינים שולטים בלילה. וזה נרמז "לא תלין נבלתו בלילה", אלא, כי קבור תקברנו ביום ההוא, ביום שנברא המשחית וכו', עיין שם שהאריך.

יש קונה עולמו בשעה אחת

הגמרא במסכת ע"ז דף י"ז ע"א מספרת על אלעזר בן דורדיא שהיה רשע גדול שלא הניח עוון בעולם שלא עשה, הוא חיפש עוונות. יום אחד בא לאיזה גויה ודיבר איתה, אמרה לו: רשע מרושע שעשית כל העוונות, לא מקבלים אותך לתשובה, לך מפה. הנשמה היהודית שבקרב התחילה לבעור, שגויה נתן לי מוסר ותאמר לי שאני רשע ולא יכול לחזור בתשובה. מה עשה הלך וישב בין שני הרים ובין שני גבעות, ואמר להם שיבקשו עליו רחמים. אמרו לו ההרים והגבעות כתוב "ההרים ימושו והגבעות תמוטנה". אמר: שמים וארץ בקשו עלי רחמים, אמרו לו "שמם כעשן נמלחו וארץ כבגד תבלה". אמר: חמה ולבנה בקשו עלי רחמים, אמרו לו עד שמבקשים עליך, תבקש עלינו כי "חפרה חמה ובושה לבנה". אמר: כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: לא נבקש רחמים עליך כי כתוב 'ונמקו כל צבא שמים'.

אומר הבא"ח: מה הוא רצה מההרים והגבעות מהשמש והכוכבים? אלא אמר אלעזר בן דורדיא אני מלא עוונות אבל בזכות ההרים - אברהם אבינו יצחק ויעקב, בזכות הגבעות - האמהות, אחזור בתשובה. והם אומרים לו מה אתה רוצה מאיתנו אתה עשית עוונות. אמר אלעזר בן דורדיא כנראה שאברהם אבינו זה יותר מידי גבוה בשבילי, אמר אני אבקש מהשמים ומהארץ, אומרים לו השמים והארץ אנחנו גם כן לא נתפלל עליך. אמר אני אלך ליהושוע ולמשה רבנו, שפני משה כפני חמה ופני יהושוע כפני לבנה, אמרו לו לך מפה. אמר אם אף אחד לא עוזר לי אלך לכוכבים ומזלות, שהשבים נמשלו להם ואחד עשר כוכבים משתחוים לי. אמרו לו כולם: עד שנתפלל עליך נתפלל על עצמנו, היינו השתמטו ממנו עיין בתוס' שם ששואלים האם ההרים וכו' מדברים? והם מתרצים שני תירוצים כך הוא חשב בליבו שיענו לו. ותירוצו שני, אכן הוא שמע זאת משר הממונה על ההרים וכו'.

מה עשה? הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצאה נשמתו. אומר הרב בעל הבא"ח: נראה לי שאמר אף אחד לא עוזר לי, עתה אני צריך ליטתר מכל החטאים שעשיתי, עד שיהיה על ידי תשובה זכה וברה, כאשר היה העובר במעי אמו, שראשו מונח בין ברכיו, ובכה ובכה ומת, יצאה בת קול ואמרה רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא עיין בן יהוידע שם. בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים, ולא דיין אלא קוראים אותו רבי. כוונת רבי היא ללמוד מוסר כמה רגע שווה בחיים, ברגע אחד זוכה לחיי העולם הבא, וחכמי המוסר אומרים שנקרא "רבי" של בעלי תשובה.

התנערי מעפר קומי

אומר בעל הבא"ח: "התנערי מעפר קומי", אדם אחד קנה תרנגולת וראה אותה מתעפרת בעפר, וריחם עליה אמר אשפוך עליה מים לעזור לה, וראה שהנה זה נדבק בה. הלך לאשתו ואמר לה תביאי לי שואב אבק, הלך לשאוב את העפר מעל התרנגולת והיא צועקת. אמרה לו אשתו מה עשית, רחמנות. הלכה התרנגולת וישבה בשמש והתייבשה, נייערה את עצמה וכל העפר יצא. לא יעזור כלום לאדם, לא שואב אבק ולא מים, אלא התנערות היא התשובה. עין חוקי הנשים ס' כ"ח. וכדברי חז"ל טובה מרדות אחת בליבו של אדם יותר מכמה מלקיות וכו' ברכות דף ז' ע"א.

והימים האלה הם הימים להתנערות, האדם צריך לחזור בתשובה והעיקר הוא בושתי ונכלמתי. רבשי"ע, אין סומך ואין עוזר ואנחנו כתינוק במעי אמו

